

Az igehirdetők ébresztője

Túróczy Zoltán – aki most 120 éve, 1893. október 23-án született Arnóton – nemcsak általánosságban volt az ébredés embere és élenjáró munkása egyházunkban. Isten különleges módon rábízta a lelkészek ébresztését. Felrázó, szívekbe hasító erővel szembesítette lelkésztársait is az élő Istennel, a bűnkérdéssel és a bűnösök Megváltója iránti személyes hit igényével. Hiszen „szakértőként” senki sem fog bejutni a mennybe, Isten örök országába: mi, lelkészek sem! A személyes hitre jutás és a hitben való megújulás, az Úrral való kapcsolat elmélyülése – mind az üdvösségünk, mind a szolgálatunk tekintetében – számunkra is elengedhetetlen. Rutinos „papi” beszéd és viselkedés helyett arra van szükség, hogy Krisztus benső ismerete, a kegyelem személyes elfogadása és bizonyossága hassa át maguknak az igehirdetőknek a lényét és szolgálatát.

Isten Szentlelke munkálkodásának megrendítő csodája volt az, ahogyan azután jelentős mértékben Túróczy Zoltán tevékenysége révén, az evangélikus lelki ébredés a lelkészek és más egyházi munkások – köztük a pedagógusok (!) – ébredésén keresztül elevenítette és termékenyítette meg akkor egyházunk életét. A pedagógusok között gondoljunk most csak nyíregyházi vonatkozásban pl. (a még 1933-ban élő hitre jutott, Szegedről származó *Rejtő Mária* mellett) *Urbán Erzsébetre* („Zsóka néni”), *Trausch Erzsébetre* („Liza néni”), a főti evangélikus kántorképzés „motorjává” lett *Kiss Jánosra*, vagy a még köztünk lévő *Hegymegi Ilonára* („Ilus néni”), de másokra is. A lelkészeket most nem is próbálom sorolni... A diakonisszákat pedig szintén csak megemlítem!

Kovács Géza, az egy nemzedékkel fiatalabb, egykori győri szolgatárs, ezt írta 1996-ban, a püspök halálának († Győr, 1971. november 22.) 25. évfordulója kapcsán megjelent megemlékezésében: „Fülembe cseng Turóczy Zoltán minden kétséget kizáró hangja: Isten akarja a megújulást, az ébredést személy szerint is, és rajtunk keresztül az egyházban is. Teljes életében elkötelezettje volt az Isten parancsának, a megújulásnak és az ébredésnek. Számára az ébredés szolgálata Isten parancsa, a mi dolgunk pedig az engedelmesség. Ilyen értelemben sürgeti, küldi lelkésztársait és világiakat, akik az Isten ígéjében kijelentett és a golgotai kereszten megragadott evangélium alapján állnak, álljanak az egyház megújulása, az ébredés szolgálatába.”¹

Az alábbi mondatokban pedig lényegileg annak az összefoglalását olvashatjuk Kovács Gézától, amit az 1943. október 18-21. között, Nyíregyházán, Jónás könyve alapján tartott lelkészevangélizáción is szolgatársai szívére helyezett Túróczy püspök úr (nyíregyházi lelkésszé és tiszakerületi püspökké 1939-ben választották): „Az ébresztő igehirdető prédikátor kötött parancssal, üzenettel érkezik. Mit üzen az Isten, nem könnyű megkapni, megtalálni, ki kell tusakodni. Csak az imádság segít, nem használ semmiféle kommentár. Nem szabad azonban elfelejteni azt sem, hogy amit az ébresztő igehirdető hirdet, az vallomás, bizonyágtétel. Mit tud mondani megtérésről, bűnbánatról, kegyelemről az a prédikátor, aki maga mindezt nem élte át személyesen gyötrelmeivel és örömeivel? A bizonyágtétel nem tudomány, és a prédikátor nem tudós. Nem a tanulmány tesz alkalmassá a bizonyágtételre, hanem a hívő lélek. Nem kell neki okvetlenül magáról beszélni. Amit azonban mond, abban benne kell lenni meggyőzően az átélt dolgok valóságának és bizonyosságának.”²

1 *Kovács Géza*: Huszonöt éve – Lelkipásztor, 1996. november

2 *Kovács Géza*: u.ott – vö. Az ébresztő prédikátor. In: *Túróczy Zoltán*: Pap az ébredés ellen; 46-56. oldalak

Pap az ébredés ellen címmel – mint annyi más igehirdetése – könyvalakban is megjelent a nyíregyházi lelkészevangélizáció. Bevezetőjében ezeket a sorokat olvashatjuk Túróczy Zoltántól: „Életutam félszázados határkövénel bűnbánatom, könyörgésem és hálám jeléül teszem le az egyház kegyelmes Urának lábai elé.”³ Így ünnepelte 50. születésnapját: az egyház Urának akart szolgálni, célja pedig elsősorban az egyház ébredése és megújulása, minden téren. Irányt adott ezzel társai szolgálatára nézve is, hogy számukra is az élő Úr üdvözítő akarata, s ezért az ébresztés feladata legyen az elsődleges.

Az ébresztő igehirdetések Túróczytól tanult tartalmának összefoglalását megint Kovács Géza cikkéből idézem:

„Isten menteni akarja a bűnös embert, keresésére indul. Ezért jelent meg emberi formában közöttünk Jézus. Isten haragszik a bűnre, bünteti, és a végső ítéletben kárhozatra ítéli. A bűnössel szemben azonban türelmes, irgalmas, és menteni, üdvözíteni akarja. A bűn azonban nem por, ami letörölhető, nem daganat, ami kioperálható, hanem veleszületett természete az embernek. Ha csak ráragadt valami volna, megszabadítható volna emberi erővel és segítséggel. Mivel azonban természetes állapota, szabadítóra van szüksége. A szabadítás egyetlen lehetősége a váltság.

Isten engedi az embert olyan próbálkozásokra, melyekkel szeretné magát kiemelni a bűn mocsarából. Hadd tanulja meg az ember, milyen tehetetlen, míg el nem jut odáig, hogy elismeri nyomorult voltát, és kimondja maga felett az ítéletet: ó én nyomorult ember, kicsoda szabadít meg engem e halál testéből!?

Az ébresztő igehirdetés egyszerre törvény és evangélium. A törvény Isten haragjának és ítéletének hirdetése az Isten szerint való megszomorodásra, bűnbánatra. Az evangélium a megváltó kegyelem hirdetése. Erre a hitre azonban el kell jutni, melyet az igehirdetéssel ébreszt az Isten Szentlelke ott és akkor, amikor akarja.

A kegyelmes Istent kereső ember szükségképpen beleütközik a kereszthez. A kereszt súlyos ítélet az ember felett, másrészt biztosítja számunkra Isten rajtunk könyörülő irgalmasságát és megbocsátó szeretetének nagyságát, kegyelmét személyválogatás nélkül. Egy nagypénteki igehirdetésének megdöbbentő témája így hangzik: Az ember Istent öl, az Isten embert ment.

Az ébresztő igehirdetés súlypontja a váltság. Ez Isten üdvösségrendje. Így tetszett neki. A váltság, Krisztus keresztáldozata, helyettes elégtétel. Halála az Atya akarata és a Fiú engedelmissége által engesztelő áldozat. Jézus magára vállalta bűneinket, hogy kiengesztelje érettünk az Atyát. A kiengesztelés eredménye bűneink bocsánata. Ugyancsak nem olcsó kegyelem. Bűnbocsánatom ára az önmagát értem is feláldozott Krisztus! Tehát a keresztáldozat nem jogi aktus, hanem Isten atyai nagy szeretete. Elfogadásához hit kell, amely elfogadja ezt a nagy kegyelmi ajándékot, bűnei bocsánatát. Üdvbizonyosságunkat tehát nem emberi érdemre, vagy élményre alapozzuk, hanem a keresztáldozat objektív tényére és valóságára.”⁴

Hadd álljanak itt ezzel kapcsolatban a püspök tulajdon szavai: „Lehet-e ennél többet tenni a bűnös ember megmentésére üdvösségünkért, örökéletünkért? Uram a kereszten mindent elvégzett érettem. Lehet-e nagyobb bűn, mint nem törődni ilyen nagy üdvösséggel? Bizony a mi Istenünk bővölködik a megbocsátásban. Nem azért, mert ez a mestersége, hanem azért, mert ilyen a szíve.”⁵

Az első evangélikus lelkészevangélizációt egyébként még győri lelkészként tartotta Túróczy Zoltán. A „Lelkipásztor” szerkesztőségének rendezésében került erre sor, 1938. augusztusában a Balaton partján. Közel kilencvenen vettek részt ezen az evangélizációs konferencián, a dunántúli egyházkerület pedig könyvalakban is kiadatta az előadások és áhítatok anyagát. A könyv ajánló soraiban ezt írhatta le az igehirdetők ébresztője: „Mikor

3 Túróczy Zoltán: *Pap az ébredés ellen* – Baross-Nyomda : Uzsaly és Koncz (Harangszó nyomdája), Győr; 3. oldal

4 Kovács Géza: *Huszonöt éve – Lelkipásztor*, 1996. november

5 Idézi Kovács Géza: u.ott

mindez hallható volt, tetszett Istennek, hogy életet teremtő felséges igéjét belealázza ezeknek a mondatoknak szolgálai formájába s így a hallásukból hit támadjon. Könyörgöm Hozzá s tudom, hogy velem könyörögnek mindazok is, akik hallgatói voltak ez igéknek, támasszon hitet az olvasásukból is.”⁶

Nem tudom, milyen sokan vannak azok, akiknek az életében Isten beteljesítette ennek a régi imádságnak a meghallgatását, de azt tudom, hogy ennek az imádságnak egyik meghallgatása az én hitem és szolgálatom is.

Magam nem ismerhettem személyesen Túróczy Zoltánt. Csak halála után másfél évvel kerültek kezembe könyvalakban megjelent igehirdetései először. (Isten különös ajándéka és elfedező szeretete nyilvánult meg abban, hogy *D. Ordass Lajost* viszont személyesen ismerhettem, teológiai hallgató koromban többször meglátogathattam, s máig őrizhetem felavatásomra – 1978. nyarán, másfél hónappal halála előtt – írt levelét is.)

Még 1973. tavaszán, amikor végzős matematika-fizika tagozatos gimnazista voltam, ilyen igékkel készítette a személyes hitre és a lelkeszi szolgálatra való elhívásomat az Úr: „eljegyezek téged magamnak örökre...” (Hós 2,18 /Károli ford./), és „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket...” (Ján 15,16). Megszületett a döntés bennem: a kitűnő érettségi után – visszavonva jelentkezésemet a budapesti Műszaki Egyetem Építésztechnológiai Karáról – jelentkeztem az Evangélikus Teológiai Akadémiára. Ekkor, a nyári szünetben kaptam egy csomagot *Birtalan Tibortól*, a matematika tanáromtól. Az 1930-as és 40-es évek protestáns lelki ébredéséből származó, főleg az Evangélikus Evangélizáció működési köréből való kiadványok voltak benne, de köztük volt pl. *Stewart Jakab (James Stewart)* igehirdetéseinek gyűjteménye is: „Mit mond egy híres labdarugó Krisztusról”. Ebből a küldeményből olvashattam pl. (Diósjenőn, málnaszedés idején, apai nagyszüleim házában) *Pietilä A. J.* finn evangélikus professzor könyvét, melynek címe: „A bűn mardosása és az Isten békessége”. Ez a könyvecske lett Isten döntő eszköze abban, hogy – lelkeszem, *Bolla Árpád* előtti személyes bűnvallásban – igazán megnyíljon a szívem az Úr Jézus befogadására.

Két Túróczy-könyv is volt a hívő tanáromtól kapott csomagban, amelyek Isten Lelkének szintén fontos eszközei lettek számomra. Az egyik a könyvalakban kiadott „láthatatlan evangélizáció” volt a samáriai asszony történetéről, akit Jézus nem hagyott kitérni a bűnei beismerése elől⁷. A másik pedig az a bizonyos első lelkeszevangélizáció, amely „Én a prófétákra támadok” címmel jelent meg. Ez a könyv egész lelkeszi szolgálatomra vonatkozóan, az indulástól kezdve mindmáig, meghatározó jelentőségű lett! Hadd álljon itt belőle egy – a mai antropocentrikus teológiai, lelkigondozási irányzatok közepette még inkább aktuális – lelkiismeretünket Isten igéjének erejével ébresztő, hosszabb idézet:

„Ha ártalmatlannak tart bennünket a Sátán, az azért van, mert arra a meggyőződésre jutott, hogy több bennünk a szeretet az emberek iránt, mint az Isten iránt. A tapintat és az elővigyázat bálványá lett nálunk, éppen ezért letompítjuk az Ige provokáló élet, elmélkedéssé limonádésítjuk a harci riadót, elhallgatjuk az Ige konkrét ítéletét, tehát meghamisítjuk az Igét. Minden igazi prédikáció és lelkipásztori ténykedés ítélet is. Nem az én ítéletem, hanem az Istené a bűn fölött és ha ezt nem érzi a világ, akkor az a gyanú fenyeget minket, hogy az emberek tetszését keressük.

Ha ártalmatlannak tart bennünket a világ, az azért is lehet, mert úgy látja, hogy a saját dicsőségünket keressük. Jézus előtt két út állott: Mohamednek és Krisztusnak az útja, Ő az utóbbinak útját választotta. Minden lelkipásztor előtt is ez a két út áll. Vagy dicsőségben, hatalommal, karddal akar missziót végezni, vagy megy a Krisztus útján és a maga megöldöklésén át akar eljutni a Keresztig. Mohamedet és az ő tanítványait nyugodtan engedi dolgozni a Sátán, mert azok a maguk dicsőségét keresik és az ő köreit nem zavarják.

6 Túróczy Zoltán: „Én a prófétákra támadok.” – Baross-Nyomda : Uzsalý és Konec (Harangszó nyomdája), Győr; 3. oldal

7 Túróczy Zoltán: Szemtől-szembe Jézussal – Evangélikus Evangélizáció, Budapest 1947.

Ha ártalmatlannak tart minket a világ és annak fejedelme, az azért is lehet, mert úgy látja, hogy nincs bennünk semmi missziói lendület. Elgyávult keresztyének vagyunk, nyugalomba vonult katonák, nagyszájú obsitosok, akik meséket tudunk mondani soha nem vívott háborúk győzelmeiről. A harcmeséről rég levonultunk, bezárjuk Jézust a léleknek világába és azt hisszük, hogy az emberek fel fognak hagyni bűneikkel anélkül, hogy észrevennék. Krisztuscsempészek vagyunk, akiknek nincs bátorságuk ahhoz, hogy nyíltan kiálljunk portékánkkal, hanem úgy szeretnénk selyempapírba csomagolva, vagy sziruppal leöntve beadni mondanivalónkat az embereknek. Pedig Krisztust észrevétlenül becsempészni a világba nem lehet. Minden egyház, amelyben megszűnik a missziói lendület és bátorság, fogatlan, vén oroszlánná lett, amelyet a kisgyermek is ölébe vehet, nem kell félnie tőle.

Ha ártalmatlanok vagyunk a Sátán szemében, az azért is lehet, mert nem az Istené, hanem a Sátáné vagyunk. Neki szolgálunk. Minden lelkész, aki nem azon az úton halad, amelyen az Isten a maga dicsőségét akarja szolgálni, a Sátánnak szolgál. Így értjük meg azt, hogy miért mondja Pál apostol: *Jaj nekem ha minden jót mondanak rólam az emberek!* Kérdezd meg magadtól, Testvérem: Vannak-e ellenségeid, de a Krisztusért? Nem a magad fogyatkozásaiért, hanem a Krisztus ügyéért! Van-e szakadás a gyülekezetben, családokban, van-e kellemetlenség Krisztusért végzett munkáért és ha nincs, döbbenj meg: *Jaj nekem!* Ennek a világnak az a legrosszabb lelkipásztora, aki ellen nincs semmi kifogás, akivel mindenki meg van elégedve. Biztosra veheti, hogy Ura és Istene nincs vele megelégedve.”⁸

Igen, éppen ezekre a Túróczy-mondatokra is visszavezethetők azok a vallomásaim és állásfoglalásaim, amelyekkel pl. az esperes-jelölti fórumra készített írásomban találkozhattak sokan, 2006-ban: „Mint akit Jézus Krisztus a vérén vásárolt meg, nem emberek kedvét, hanem emberek üdvét kell keresnem, Isten akarata szerint. Nem szertartásmesternek rendelt az Isten, hanem az Ő szolgájának, hogy az Ő igényével és az Ő igéjével szembesítsek mindenkit, akit csak elér a szavam.”⁹

Az Úr Jézus iránti személyes hitben való elindulásom óta nagy lelki éhséggel vettem kezembe mindig Túróczy Zoltán könyveit. Különös öröm volt számomra, amikor (még teológiai hallgató koromban) Diósjenőn, nagyszüleim kis vályogházának padlásán ugyancsak megtalálhattam két evangélizációs könyvecskéjét: „Erőszakoskodóké a mennyek országa” (utolsó oldalai hiányoztak) és „Az Úr az én pásztorem!”. Az előbbiből – amely Bartimeus történetét (Mk 10,46-52) dolgozza föl – hadd idézzek még néhány sort: „A vak Bartimeus új látása *megigézett látás*. Nem lát mást, csak Jézust egyedül. Azért nem is tekintget sem jobbra, sem balra, csak Jézusra. A megtért ember mindig ilyen megigézett látású ember. Mindig *egy-ügyű* ember. Csak egy ügye van. Csak egy dolog, vagy egy személy érdekli: Krisztus és Krisztus ügye.”¹⁰

Szeretnék ilyen „egy-ügyű”, Jézus Krisztusra néző ember lenni és maradni mindig!

Nyíregyháza, 2013. október

Adámi László

8 Túróczy Zoltán: „Én a prófétákra támadok.”; 63-64. oldal

9 Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség Levéltára (Iktatott levelek): 72/2006.sz. irat, Hajdú-Szabolcsi Evangélikus Egyházmegye Fórumának (jelöltek bemutatkozása, 2006. március 14.) – írta: Adámi László

10 Túróczy Zoltán: Erőszakoskodóké a mennyek országa – Evangélikus Evangélizáció, Budapest 1946.; 49. oldal